

PRZEWODNIK METODYCZNY
KRAINA EMOCJI

ROCZNE PRZYGOTOWANIE
PRZEDSZKOLNE

Autor
Aneta Jegier

Koordynator projektu
Beata Szurowska

Redakcja merytoryczna
Dorota Jabłońska

Korekta
Magdalena Marczevska

Opracowanie graficzne
Paweł Kowalski, Studio KARANDASZ

Skład i łamanie
Marek Zapala

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o. o. 2015

Grupa Edukacyjna S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 53 66; faks 41 366 55 55
e-mail: mac@mac.pl; <http://www.mac.pl>

Wstęp

Kraina emocji to cykl zajęć opisanych w scenariuszach dla nauczyciela i uzupełnionych kartami pracy dla dziecka. Treści zostały zaplanowane na podstawie modeli rozwoju społeczno-emocjonalnego dziecka w wieku przedszkolnym. Głównym celem zajęć jest wspomaganie rozwoju dzieci w zakresie inteligencji: społecznej, moralnej i emocjonalnej. Dzięki zaplanowanym sytuacjom edukacyjnym dzieci nabywają ważnych kompetencji i lepiej funkcjonują w środowisku społecznym. Najważniejsze działania edukacyjne realizowane w cyklu *Kraina emocji* to:

- rozwijanie empatii i uwrażliwianie na potrzeby innych,
- rozwijanie inteligencji moralnej i kształtowanie umiejętności rozróżniania dobra od zła,
- rozwijanie inteligencji społecznej i związanych z tym kompetencji (takich jak: współpraca w grupie, radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych, pełnienie określonych funkcji i poczucie odpowiedzialności za powierzone zadania),
- pomaganie dziecku w budowaniu poczucia własnej wartości,
- wprowadzanie w świat uniwersalnych wartości,
- rozwijanie inteligencji emocjonalnej i związanych z tym kompetencji (takich jak: rozpoznawanie i nazywanie emocji, stosowanie różnych sposobów radzenia sobie z emocjami).

Cele ogólne

- rozwijanie umiejętności adekwatnego rozpoznawania i nazywania przeżywanych przez siebie emocji,
- kształtowanie rozumienia związku pomiędzy emocjami a powodującymi je wydarzeniami.

Cele operacyjne

Dziecko:

- zna i potrafi rozpoznać podstawowe emocje: radość, lęk, smutek, złość, zaskoczenie,
- potrafi nazywać przeżywane przez siebie emocje podstawowe i wyjaśnić, dlaczego czuje się w ten sposób.

Środki dydaktyczne: zdjęcia i ilustracje przedstawiające różne emocje, kartki w różnych kolorach, płyta muzyczna CD cz. 2 *Marsz turecki* z III cz. XI *Sonaty fortepianowej* W.A. Mozart, *KE*, karta 1, tablica demonstracyjna *Emocje*.

Przebieg zajęć**1.** Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

N. rozpoczyna zajęcia z dziećmi, zapraszając je do zajęcia miejsca w kole. Prezentuje i omawia ilustracje lub zdjęcia przedstawiające podstawowe emocje, tj. radość, smutek, złość, lęk, zdziwienie, wstyd. Mówi: *O tym, jak się czujecie, mówi wam wasze ciało, np. kiedy jesteście głodni, przypomina wam o tym wasz brzuch. Czujecie wtedy głód. A o tym, w jakim jesteście nastroju, mówią wam wasze uczucia. Mogą one być przyjemne, np. radość, lub nieprzyjemne, np. złość. Jednak wszystkie uczucia, wszystko, co czujemy, jest dla nas dobre.* Następnie pyta każdego o samopoczucie. Dzieci mają za zadanie określić swoje samopoczucie słownie i z pomocą ilustracji (korzystając z wcześniej omawianych zdjęć), a następnie podać jego powody. N. modeluje charakter wypowiedzi, rozpoczynając ją według wzoru: *Ja się dzisiaj czuję radosna (podnosi ilustrację radosnej miny), ponieważ świeci słońce, a ja lubię, gdy jest ładna pogoda. A jak ty się czujesz, Basiu?* (pyta dziecko po swojej lewej stronie i podaje mu stos obrazków z minami). Po każdej wypowiedzi dziecka N. podsumowuje: *Powiedziałas, Basiu, że czujesz się dzisiaj radosna, bo też lubisz ładną pogodę. Zapytaj Bartka, jak on się dzisiaj czuje.* Na zakończenie N. podsumowuje: *Zobaczcie, okazuje się, że nasze emocje, to co czujemy, może mieć różne przyczyny. Wielu z was powiedziało, że czuje radość, ale nie każdy jest radosny z tego samego powodu – jednego cieszy słońce, drugiego – wyjście na basen, a trzeciego – smaczne jabłko.*

2. Zabawa naśladowcza *Wakacje nad morzem.*

N. prosi dzieci o wyobrażenie sobie i przedstawienie za pomocą ruchu tego, o czym opowiada. *Niech wszyscy na chwilę zamkną oczy. Niech każdy przypomni sobie wakacje. Jak wspaniale było się bawić, spacerować, odpoczywać. Wyobraźcie sobie teraz, że jesteście nad morzem. Słyszycie szum fal? Słyszycie mewy? A teraz otwieramy oczy i... znajdu-*

jemy się na plaży. Spacerujemy po piasku (N. demonstruje ruch, a dzieci go powtarzają, poruszając się po sali), tyle go jest, że nasze stopy zapadają się w nim i chodzi się coraz trudniej (N. demonstruje trud, z jakim porusza się po piasku), słońce grzeje tak mocno, że nasze czoła są mokre (wyciera dłońią czoło), rozglądamy się dookoła (zatrzymuje się, rozgląda), uwaga, bo słońce razi (przesłania dłońmi oczy, robiąc daszek), widzimy, jak tata się kąpie w morzu, pomachamy mu (macha dłońią), tyle tutaj do oglądania, że nie zauważyliśmy, jak gorący jest piasek, teraz tak bardzo nas parzy, że nie można wytrzymać (podskakuje, jakby stopy stały na bardzo gorącym piasku) i hop! do wody! (wykonuje skok z przysiadem), w wodzie możemy się ochlapać (ochlapuje się na niby wodą) i pływać (naśladuje ruch pływania). Mmm... przyjemna woda (uśmiecha się szeroko).

3. Dzieci siedzą w kręgu. N. pyta: *Jak sądzicie, czy myśląc o wakacjach, czujemy radość czy smutek? Czy wspominając zabawy w wodzie, czujemy złość? Nie? A co czujemy? Itp.*
4. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Tylko taki kolor.*
Dzieci swobodnie maszerują i podskakują w rytm skocznej muzyki (*Marsz turecki z III cz. XI Sonaty fortepianowej W. A. Mozart*). Gdy muzyka cichnie, dzieci spoglądają w kierunku N., który będzie trzymał w swoich dłoniach podniesioną kartę w wybranym kolorze. Dzieci przyglądają się swojemu ubiorowi – jeśli znajdą taki sam kolor, jak ten, który pokazuje N., biegną do N.

5. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 1.
Dzieci siedzą przy stolikach. N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, aby przyjrzały się uważnie obrazkom. Wskazane dzieci opowiadają o tym, co przedstawiono na obrazkach. Następnie dzieci przyklejają obok każdego obrazka minkę przedstawiającą, co krasnal czuł w danej sytuacji. Po skończonej pracy N. podchodzi do każdego dziecka i sprawdza poprawność jej wykonania. Jeśli któreś z dzieci przykleiło naklejkę z niepasującym do obrazka symbolem, należy zapytać dlaczego, gdyż być może dziecko oceniło daną sytuację inaczej, niż zakładaliśmy, i należy to wyjaśnić.

6. Zabawa refleksyjna *Ale i tak cię lubię.*
N. zaprasza dzieci, by usiadły w kole na podłodze w sali. Następnie mówi: *Czasami między ludźmi zdarzają się różne nieporozumienia – ktoś się z kimś pokłóci w zabawie, ktoś komuś coś zabierze, niechcący kogoś popchnie, czasami ktoś zachowuje się głośno i nam przeszkadza. Warto o tym sobie nawzajem powiedzieć. Chcę, abyśmy nauczyli się mówić to sobie codziennie, dzięki temu rozwiążemy swoje problemy i milej nam będzie wspólnie spędzać czas, bo nikt się nie będzie na nikogo długo gniewał. Zrobimy tak: każdy z was, po kolei, będzie mógł powiedzieć jednej, wybranej przez siebie osobie z grupy, co mu się nie podobało w jej zachowaniu. Ale uwaga! Nawet jeśli czyjeś zachowanie w jakimś momencie nam się nie podoba, to nie znaczy, że przestajemy tę osobę lubić. Dlatego będziemy zwracać się do siebie w następujący sposób, ja zacznę:* (N. wybiera jedną osobę, której zachowanie

Kraina emocji, karta 1

dzisiaj go zdenerwowało) *Maćku, nie podobało mi się dzisiaj, że przy śniadaniu, pomimo moich próśb, stale wstawiałeś od stolika. Zdenerwowało mnie to, ale i tak cię lubię.* Następnie każde z dzieci stara się zwrócić w ten sposób do rówieśnika. N. czuwa nad tym, by wszystkie elementy zostały zawarte w wypowiedzi.

7. Zabawa ruchowa *Kwiatek rośnie.*

Dzieci siedzą w siadzie skrzyżnym, pochylają tułów do przodu i opierają dłonie o podłogę. Gdy N. mówi: *kwiatek rośnie*, dzieci bardzo powoli prostują tułów i wyciągają dłonie jak najwyżej ku górze. Gdy N. mówi: *kwiatek więdnie*, dzieci wracają do pozycji wyjściowej.

8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kole na środku sali. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej?*

Scenariusz 2

Temat: Jak znaleźć złoty środek?

Cele ogólne

- ćwiczenie umiejętności rozwiązywania sytuacji spornych w małej grupie.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, w jaki sposób sprawiedliwie wybrać osobę, która zaczyna zabawę,
- potrafi zapanować nad odczuwanym napięciem i spokojnym głosem wypowiedzieć swoje zdanie w sytuacji trudnej (gdy na czymś mu zależy).

Środki dydaktyczne: kartka formatu A3, kredki, tamburyn, płyta muzyczna CD cz. 2 *Allegretto z XVII Sonaty fortepianowej d-moll op. 31 nr 2* L. van Beethoven, chusta animacyjna, nożyczki, KE, karta 2, KE, karta 3

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. Pogadanka *Jak się dogadać?*

N. siada z dziećmi w kole, po czym zwraca się do nich: *Czasami, gdy chcemy w coś razem zagrać albo musimy podjąć decyzję, kto będzie przewodził naszej drużynie, nie możemy się porozumieć. To dlatego, że wielu ludzi chciałoby być w tych sytuacjach pierwszymi. Wydaje im się, że dzięki temu będą ważni. Jednak tak naprawdę nie ma znaczenia, kto zaczyna, kto jest pierwszy, bo liczy się to, jak bardzo zaangażowani jesteśmy w grę czy zadanie, jak bardzo się staramy. Gdy bardzo się staramy, wtedy mamy dużą szansę na sukces. Gdy staram się bardzo, moja drużyna ma większe szanse na zwycięstwo. Każdy z nas jest tak samo ważny. To, czy ktoś zacznie pierwszy czy ostatni, czy będzie przywódcą drużyny czy jej zwykłym członkiem, wcale tego nie zmienia. Wszyscy w drużynie są tak samo ważni. Zastanawiam się, czy są jakieś sposoby, aby sprawiedliwie wybrać, kto zaczyna pierwszy grę lub kto jest szefem, po to, aby się nie pokłócić o coś tak mało istotnego.* Dzieci zastanawiają się, co można zrobić (np. można losować, wyliczać, wy-

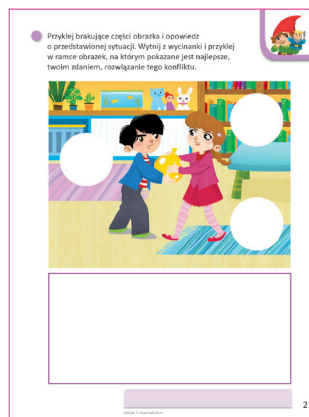
brać przy pomocy N. lub dyżurnego). N. zapisuje ich pomysły na kartce formatu A3, która zostanie powieszona w widocznym miejscu w sali, aby dzieci zawsze mogły z niej skorzystać, gdy będą miały kłopot z podjęciem decyzji.

3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 2.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby uzupełniły ilustrację o brakujące części. Następnie dzieci opowiadają o sytuacji przedstawionej na obrazku. Gdy dzieci się wypowiedzą, N. prosi, żeby wycięły z wycinanki i przykleiły w ramce na dole strony obrazek, który będzie najlepszym rozwiązaniem omawianego konfliktu.

4. Wyliczniki.

N. zachęca dzieci do wspólnego wymyślenia i nauczania się różnych wyliczników. Poniżej przykłady popularnych wyliczników, których mogą nauczyć się dzieci w małych grupach:

Kraina emocji, karta 2

*Ene due rabe,
połknął bocian żabę,
a później Chińczyka,
co z tego wynika?
Raz, dwa, trzy, wychodź ty!*

*Dwa aniołki w niebie
piszą list do siebie,
piszą, piszą i rachują,
ile kredek potrzebują.*

5. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 3.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby dokończyły kolorować ilustrację. Po skończonej pracy N. wskazuje dziecko i prosi, żeby opowiedziało tym, co się wydarzyło na ilustracji. Następnie każdy rysuje w ramce najlepsze rozwiązanie sporu Kamila z krasnalem.

6. Zabawa ruchowa *Słuchaj i wykonuj*.

N. wygrywa rytm na tamburynie, dzieci swobodnie poruszają się w pobliżu N. i postępują zgodnie z jego poleceniami:

Kraina emocji, karta 3

*stop!
hop!
bęć!
pary!
koło!*

Dzieci:
stają w pozycji na baczność
podskakują w górę
kucają
dobierają się w pary
tworzą szybko koło, chwytając się za ręce.

7. Dzieci siedzą w półokręgu, przed sobą mają karty pracy KE, karta 3. N. zaprasza chętne dziecko na środek i prosi, aby opowiedziało o tym, jak powinien zachować się Kamil. Wypowiedź i pokaz zostają nagrodzone brawami. W ten sposób pytamy kilkoro dzieci tak, aby ich postawa ośmieliła inne.
8. Zabawa refleksyjna *Ale i tak cię lubię*.
N. zaprasza dzieci, by usiadły w kole na podłodze w sali. Każde dziecko mówi jednej, wybranej przez siebie osobie z grupy, co mu się nie podobało w jej zachowaniu. N. przypomina: *Nawet jeśli czyjeś zachowanie w jakimś momencie nam się nie podoba, to nie znaczy, że przestajemy tę osobę lubić. Dlatego będziemy zwracać się do siebie w następujący sposób, ja zaczęę:* (N. wybiera jedną osobę, której zachowanie dzisiaj zdenerwowało) *Maćku, nie podobało mi się dzisiaj, że przy śniadaniu, pomimo moich próśb, stale wstawiałeś od stolika. Zdenerwowało mnie to, ale i tak cię lubię*. Następnie każde z dzieci stara się zwrócić w ten sposób do rówieśnika. N. czuwa nad tym, by wszystkie elementy zostały zawarte w wypowiedzi.
9. Zabawa ruchowa z chustą animacyjną *Wirująca chusta* do utworu *Allegretto z XVII Sonaty fortepianowej d-moll op. 31 nr 2* L. van Beethovena.
W części spokojniejszej utworu dzieci łagodnie poruszają chustą. Powolnymi ruchami obu rąk równocześnie falują w górę i w dół. Podczas części burzliwej poruszają chustą poprzez energiczne naprzemienne ruchy.
10. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kole na środku sali. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej?*

Scenariusz 3

Temat: Jak pokonać lęk w nowym miejscu?

Cele ogólne

- rozwijanie kompetencji społecznych – zachęcanie do poznawania innych i opowiadania o sobie na forum grupy,
- kształtowanie umiejętności pokonywania lęku w nowej sytuacji.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi opowiedzieć o swoich preferencjach dotyczących zabawy,
- wie, że poprzez zabawę można pokonać lęk w nowym miejscu.

Środki dydaktyczne: kredki, kartki A4, kilka zestawów różnych zabawek, KE, karta 4.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czują i dlaczego?*
2. Pogadanka na temat zabawy.
N. zaprasza dzieci pod tablicę i zadaje im następujące pytania: *Czemu ludzie się bawią? Czemu służy zabawa? Co to znaczy bawić się wspólnie? Czy lepiej bawić się wspólnie czy samemu? Dlaczego?*
N. podsumowuje, że osobom, które potrafią się zgodnie bawić, znają różne zabawy, są przyjacielskie, łatwiej jest nawiązać znajomości w nowym miejscu i dzięki temu wszędzie dobrze się czują. Pyta dzieci: *Jak powinniśmy się zachować, gdy widzimy, że w grupie jest ktoś nowy?*
3. Zabawa skoczna *Kowboje i Indianie*.
N. dzieli grupę na dwie połowy. Jedna z nich zostaje kowbojami, a druga Indianami. Na sygnał: *kowboje*, dzieci z grupy kowbojów podskakują w kierunku Indian, naśladując jazdę konną – krążą pomiędzy nimi. Indianie pozostają w bezruchu. Na hasło: *Indianie*, kowboje stają w bezruchu, natomiast Indianie podskakują pomiędzy nimi, wydając z siebie indiański okrzyk. Następnie należy odwrócić role.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 4.
Dzieci siedzą przy stolikach. Otrzymują karty pracy, a N. prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i powiedziały, kto pomógł Radusiowi pierwszego dnia w przedszkolu. Następnie dzieci rysują swój pierwszy dzień w przedszkolu lub w innym miejscu, gdzie czuły się obco i samotnie. Po skończonej pracy każde z dzieci prezentuje swoje dzieło i opowiada, jakie miejsce przedstawia. N. dopytuje, czy ktoś pomógł dziecku w trudnej sytuacji, prosi, żeby o tym opowiedziało.

Kraina emocji, karta 4

5. Dzieci w grupach siedzą na dywanie. Każda z grup otrzymuje inny rodzaj zabawek, np. misie, lalki, klocki, samochody. N. daje dzieciom instrukcję: *Waszym zadaniem będzie wymyślić zabawę, w której użyjecie właśnie tych zabawek. Musicie bawić się wspólnie, każdy z grupy powinien wziąć udział w tej zabawie. Jak powiem: „stop”, przerywacie zabawę i siadacie pod ścianą.*

UWAGA: N. daje grupom chwilę do namysłu, po czym do każdej z nich podchodzi, by służyć wsparciem.

N. omawia z dziećmi zadanie: *Czy łatwo było wam wymyślić zabawę? Jaka to była zabawa? Jak się bawiliście? Czy to było miłe? Jak sądzicie, czy dobra zabawa może sprawić, że w nowym miejscu poczujemy się lepiej? Czy gdybyście znali wiele różnych zabaw łatwiej byłoby wam pokonać lęk w nowym miejscu? W jaki sposób?*

6. Zabawa refleksyjna *Ale i tak cię lubię.*

N. zaprasza dzieci, by usiadły w kole na podłodze w sali. Każde dziecko mówi jednej, wybranej przez siebie osobie z grupy, co mu się nie podobało w jej zachowaniu. N. przypomina: *Nawet jeśli czyjeś zachowanie w jakimś momencie nam się nie podoba, to nie znaczy, że przestajemy tę osobę lubić. Dlatego będziemy zwracać się do siebie w następujący sposób, ja zacznę: (N. wybiera jedną osobę, której zachowanie dzisiaj go zdenerwowało) Maćku, nie podobało mi się dzisiaj, że przy śniadaniu, pomimo moich próśb, stale wstawiałeś od stolika. Zdenerwowało mnie to, ale i tak cię lubię.* Następnie każde z dzieci stara się zwrócić w ten sposób do rówieśnika. N. czuwa nad tym, by wszystkie elementy zostały zawarte w wypowiedzi.

7. Wykonanie pracy plastycznej *Moja ulubiona zabawa w przedszkolu.*

Dzieci siedzą przy stolikach. Ich zadaniem jest narysowanie kredkami ulubionej zabawy w przedszkolu. Następnie N. zaprasza dzieci na dywan, wybiera kilkoro z nich, które po kolei wstają i opowiadają o swojej ulubionej zabawie. N. zwraca uwagę na zasady stosowane w autoprezentacji i wystąpieniach przed grupą. Dba również, aby wysiłek dzieci został nagrodzony brawami.

8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kole na środku sali. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej?*

Scenariusz 4

Temat: Wszystkie uczucia są dobre

Cele ogólne

- rozwijanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji.

Cele operacyjne

Dziecko:

- umie rozpoznawać i nazywać emocje.

Środki dydaktyczne: kostka mimiczna, tamburyn, tablica demonstracyjna *Emocje, KE*, karta 5.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. *Mimiczna kostka.*
Dzieci nadal siedzą w kręgu, a N. turla do wybranej osoby kostkę mimiczną (kostka ma na ścianach obrazki min przedstawiających ludzkie emocje). Dziecko ma powiedzieć, co czuje człowiek z taką miną, i sam spróbować okazać to uczucie.
3. Zabawa orientacyjna z naśladowaniem *Zaczarowane zwierzęta.*
N. mówi do dzieci: *Za chwilę przeniesiemy się do świata zwierząt. Ja będę grać na tamburynie i mówić cicho zaklęcie. Gdy przestanę grać, zobaczymy, w jakie zwierzęta się zamienicie. Uwaga...*

<i>słoń!</i>	Dzieci stawiają duże, wolne kroki, chodzą ociężałe w skłonie, swobodnie poruszając ciężkimi ramionami jak trąbą
<i>królik!</i>	podskakują w przysiadzie
<i>rak!</i>	poruszają się do tyłu (rakiem)
<i>żaba!</i>	podskakują jak żabki, opierając się na dłoniach i dostawiając nogi
<i>pingwiny!</i>	drepczą, mając złączone stopy
<i>żurawie!</i>	wymachują szeroko rozstawionymi ramionami.

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 5.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i mówi:
Na pierwszym obrazku widzimy wróbelka z ciasteczkami i wiewiórkę. Jak sądzicie, jak czuł się wróbelek, gdy wiewiórka nie chciała jego ciasteczek? (Był zaskoczony). A co czuła wiewiórka, która myślała, że wróbelek zrobił ciasteczka z jej zapasów? (Była zła). Na drugim obrazku sowa Malwina mówi o woreczku, który jest u niej. Co czuła wtedy wiewiórka? (Wstyd). Trzeci obrazek pokazuje zwierzątka, które wspólnie jedzą tort u wiewiórki. Co one czują? (Są szczęśliwe).
Dzieci przyklejają obok obrazków minki pokazujące uczucia zwierząt.

Kraina emocji, karta 5

5. Zabawa z elementami wyrażania emocji *Moja wiedź.*
N. prosi, aby dzieci kolejno wypowiedziały zdanie: *Jutro będzie padał deszcz.* Każde dziecko ma wypowiedzieć to zdanie z różnym zabarwieniem emocjonalnym, czyli radośnie, smutno, tak, jakby było złe, jakby je to dziwiło, jakby chciało kogoś pocieszyć. Po zabawie N. pyta dzieci, jakie uczucia wzbudziły w nich wypowiedziane zdania i czy było im łatwo wypowiadać je tak emocjonalnie.

6. Zabawa refleksyjna *Ale i tak cię lubię*.

N. zaprasza dzieci, by usiadły w kole na podłodze w sali. Każde dziecko mówi jednej, wybranej przez siebie osobie z grupy, co mu się nie podobało w jej zachowaniu. N. przypomina: *Nawet jeśli czyjeś zachowanie w jakimś momencie nam się nie podoba, to nie znaczy, że przestajemy tę osobę lubić. Dlatego będziemy zwracać się do siebie w następujący sposób, ja zacznę:* (N. wybiera jedną osobę, której zachowanie dzisiaj go zdenerwowało) *Maćku, nie podobało mi się dzisiaj, że przy śniadaniu, pomimo moich próśb, stale wstawałeś od stolika. Zdenerwowało mnie to, ale i tak cię lubię*. Następnie każde z dzieci stara się zwrócić w ten sposób do rówieśnika. N. czuwa nad tym, by wszystkie elementy zostały zawarte w wypowiedzi.

7. Rozpoznawanie uczuć *Smutna czy wesoła?*

Dzieci siedzą w półkolu. Każde dziecko po kolei staje przed grupą i pokazuje miną wybrane uczucie. Pozostałe dzieci mają odgadnąć, jakie uczucie zostało przedstawione. N. zwraca uwagę, aby dzieci korzystały z całego wachlarza poznanych uczuć, a jeśli ktoś potrzebuje, może przyjrzeć się osobom przedstawionym na tablicy demonstracyjnej *Emocje*.

8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kole na środku sali. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej?*